

בית המשפט המחוזי בחיפה

10 יוני 2012

תפ"ח 29077-12-10 מדינת ישראל נ' סבאענה (עציר)

בפני הרכב כב' השופטים:

סגן נשיא י' אלרון [אב"ד]

מ' גלעד

א' אליקים

המאשימה

בעניין: מדינת ישראל

נגד

הנאשם

עדנאן סבאענה

גזר דין

א. מבוא:

הנאשם הורשע בתום שמיעת ראיות בשתי עבירות רצח בכוונה תחילה ובעבירות בנשק לפי סעיפים 300(א)(2)+301 ו-144(א) + (ב) לחוק העונשין, התשל"ז-1977 (להלן: "חוק העונשין").

בהכרעת הדין פירטנו בהרחבה את מכלול העובדות והראיות אשר על בסיסן החלטנו להרשיע את הנאשם ברצח בני הדודים פארס מוחסן וסאלם מוחסן (להלן: "המנוחים"), שהנאשם ירה מטווח קצר בשניהם, לאחר שארב להם ברכבו בצומת אעבלין, עת היו בדרכם למקום עבודתם.

כמפורט בהכרעת הדין, הרקע לרצח היה סכסוך בין הנאשם לבין המנוח, פארס מוחסיין, בשל חוב אשר לטענת זה האחרון חב לו הנאשם בסך של כ- 500 ₪, בעוד המנוח סאלם מוחסיין, נהג ברכבו בו נסע יחד עם פארס, "נקלע" לזירת הרצח ונורה אף הוא למוות.

ב. טיעוני הצדדים לעונש:

ב"כ המאשימה בטיעונו לעונש הדגיש את חומרת מעשיו של הנאשם, אשר קיפח את חיי שני קורבנותיו ופגע בעיקרון ערך קדושת החיים ותוצאת מעשיו הינה הותרת אלמנותיהם של המנוחים לגדל את ילדיהן ללא אב, כאשר לאלמנת פארס 6 ילדים ולאלמנת סאלם 4 ילדים.

בית המשפט המחוזי בחיפה

10 יוני 2012

תפ"ח 29077-12-10 מדינת ישראל נ' סבאענה(עציר)

לשיטת ב"כ המאשימה, הטלת עונשי מאסר עולם במצטבר על הנאשם, מתחייבים מהנסיבות האכזריות של מעשיו, אשר בקור רוח רצח את שני המנוחים, והדגיש כי יהא בכך לבטא את ההיבט המוסרי המתחייב של התוצאה בפגיעה בערך קדושת החיים ובכך ליתן ביטוי לאלמנט ההרתעתי המתחייב תוצאת נטילת חייהם של שני קורבנותיו.

מגיליון הרישום הפלילי של הנאשם (1/ט) עולה, כי לחובתו הרשעות קודמות, בין היתר, בגין כניסה לישראל שלא כחוק, עבירות סמים, החזקת נשק, היזק לרכוש ואיומים ואף ריצה עונשי מאסר בפועל.

בסיכומו של דבר, עתר ב"כ המאשימה להטיל על הנאשם שני מאסרי עולם שירוצו במצטבר, עונש בעבור עבירת הנשק שביצע, ופיצוי מקסימאלי למשפחות הקרובות לפי סעיף 77 לחוק העונשין.

מנגד, ב"כ הנאשם בטיעונו לעונש, טען כי אין לגזור על הנאשם עונשי מאסר עולם מצטברים וביקש לסייג את המקרה שבפנינו ממקרים אחרים בהם הושתו מספר מאסרי עולם במצטבר, בהפנותו לע"פ 4063/93 **רחמנוב נ' מדינת ישראל** (לא פורסם, 5.7.1995), שם פסק בית המשפט העליון כי עונשי מאסר העולם בגין רציחתם של 3 בני אדם ירוצו בחופף.

על כן, טען, כי גם במקרה דנן רצח המנוח סאלם (נראה כי להבדיל מרציחת פארס) לא תוכנן ולא נצפה ע"י הנאשם, ועל כן לשיטתו יש לראות בכך נסיבה לקולא. כן טען, כי יש להתחשב בגילו של הנאשם (52), ולאפשר לו שלא לסיים את חייו בכלא.

בהתייחס לפיצוי הכספי למשפחות המנוחים, טען ב"כ הנאשם, כי מאחר ולנאשם צפוי עונש מאסר ממושך, יכולת הפיצוי שלו הינה מוגבלת, וביקש כי בית המשפט יתחשב בכך.

הנאשם, בפנותו לבית המשפט, טען כי הוא חף מפשע.

ג. דיון:

מבלי להכביר מילים נאמר, כי בפנינו נאשם, אשר תכנן בקפידה ובקור רוח את מעשה הרצח. כך, למשל, הכין את הרכב ששימשו להגיע לזירת הרצח וטשטש את סימניו המזהים, ידע את המועד והמקום בו יוכל לארוב למנוח פארס בדרכו למקום עבודתו בבוקר אותו היום, וכן עמל לשינוי מחדש של חזות רכבו על מנת שלא יזוהה עם הרכב שנכח בזירת הרצח.

בית המשפט המחוזי בחיפה

10 יוני 2012

תפ"ח 12-10-29077 מדינת ישראל נ' סבאענה(עציר)

בקור רוח קיפד הנאשם את חייהם של שני צעירים, האחד מהם, סאלם, ש"נקלע" לזירה ועל כן נרצח אף הוא על ידי הנאשם.

הנאשם, כאמור, הכחיש את המיוחס לו, ובחר לנהל הליך הוכחות עד להרשעתו בדיון.

על פי דין, משנגזר דינו של נאשם בגיר ברצח אחת דינו עונש מאסר עולם חובה.

במקרה דנן, השאלה לדיון הינה, האם ראוי כי שני עונשי מאסר העולם שיוטלו על הנאשם כעונשי חובה בצד עבירות הרצח שביצע, ירוצו באופן מצטבר או באופן חופף אחד לשני.

ראשית, עלינו לקבוע האם שני מעשי הרצח שביצע הנאשם מהווים חלק מ"אותו המעשה", כנדרש בסעיף 186 לחוק סדר הדין הפלילי [נוסח משולב], התשמ"ו - 1982 הקובע כדלהלן:

"186. בית המשפט רשאי להרשיע נאשם בשל כל אחת מן העבירות שאשמתו בהן נתגלתה מן העובדות שהוכחו לפניו, אך לא יענישנו יותר מפעם אחת בשל אותו מעשה".

פרשנותו של המונח "אותו מעשה" נידונה בפסיקה, בה נקבעו שלושה מבחני עזר: מבחן צורני - עובדתי, מבחן מהותי מוסרי ושיקוף ההרתעה (ר' ע"פ 1742/91 פופר נ' מדינת ישראל, פ"ד נא(5) 289, 302 (1997); ע"פ 9804/02 שר נ' מדינת ישראל, פס' 20 (לא פורסם, 21.4.04); י. קדמי הדין בפלילים - הדין בראי הפסיקה (מהדורה משולבת ומעודכנת - תשס"ו), 1203).

מן המבחן הצורני - עובדתי עולה, כי המדובר בפעולות פיזיות נפרדות שהביאו למות כל אחד מהמנוחים. אמנם, המדובר בפעולות עוקבות אשר בוצעו ברצף אך ניתן לפצל את פעולת הירי ביחס לכל אחד מהמנוחים, כפי שאף עלה בפנינו בעדותו של עד הראיה אלבזור באשר לאופן והדרך בה נורו שני המנוחים.

כב' השופטת ד' דורנר התייחסה בפרשת פופר הנ"ל למבחן המוסרי- מהותי באופן הבא:

"השיקול האחר נוגע למהות האינטרס של קורבן העבירה - על-פי שיקול זה, ריבוי נפגעים יכול להוות אינדיקציה לריבוי עבירות, הנובעות ממעשים נפרדים, אלא אם כן קיימת קירבה עניינית בין הנפגעים כתוצאה מקיומו של אינטרס משותף שנפגע על-ידי הפעולה העבריינית. או אז, המעשה הוא אחד" (עניין פופר לעיל, בעמ' 302).

בית המשפט המחוזי בחיפה

10 יוני 2012

תפ"ח 29077-12-10 מדינת ישראל נ' סבאענה(עציר)

כך בעניינו, תוצאתם הטרגית של מעשי המנוח, שהובילו למותם של שני קורבנות מעידה אף היא על כך שמעשיו אינם חלק מ"אותו מעשה". כך, גם האינטרס שעמד בבסיס קטילתו של כל אחד מן המנוחים היה שונה: בעוד שאת המנוח פארס רצח הנאשם כתוצאה מסכסוך שהיה קיים ביניהם, הרי שאת המנוח סאלם רצח עקב היקלעו למקום, ככל הנראה על מנת לא להשאיר עקבות ולמנוע את זיהויו.

לעניין שיקול "שיקוף ההרתעה" נאמר כעת רק זאת, כי במסגרת שיקול זה, מן הראוי כי עונשו של מי שגדע חייהם של שני בני אדם יגלם את המחיר הכבד ששילמו הקרבנות, אשר הינו כבד מן המחיר של קרבן אחד, שאף הוא כשלעצמו כבד מנשוא. לכך נתייחס בהרחבה בהמשך.

בקובענו, כי נקודת המוצא היא כי הנאשם ביצע שני מעשי רצח, אשר אינם חלק מ"אותו מעשה", נפנה לבחינת הענישה הראויה במקרה זה.

סעיף 45(א) לחוק העונשין קובע לאמור:

"45. (א) מי שנידון במשפט אחד לעונשי מאסר בשל עבירות שונות, ולא הורה בית-המשפט שישאם, כולם או מקצתם, בזה אחר זה, לא ישא אלא את עונש המאסר של התקופה הארוכה ביותר".

הלכה היא, כי בית המשפט רשאי, בנסיבות מסוימות, להורות על הצטברות עונשי מאסר בנוסף לעונש מאסר עולם וכן על ריצוי מספר מאסרי עולם במצטבר [ר' למשל ע"פ 9059/03 יוסבשויילי נ' מדינת ישראל, פס' 7 (לא פורסם, 21.3.2007); ע"פ 35/89 לוגסי נ' מדינת ישראל, פד"י מו(1) 235, 256 (1992)].

בע"פ יוסבשויילי הנ"ל חזר ואישר בית המשפט העליון, מפי כב' הנשיאה, ד' בייניש, את ההלכה האמורה, תוך הדגשת הטעמים לה. בין הטעמים לאמור מצוי הנוהג שהתפתח, לפיו ניתן לקצוב גם עונשי מאסר על מי שהוטל עליו עונש מאסר חובה. טעם נוסף מצוי בהגנה על ערך חיי האדם ובשיקולי גמול, מניעה והרתעה:

"בית-משפט זה כבר פסק בעבר כי במקרים מסוימים, יש מקום להורות על ריצוי במצטבר של עונשי מאסר עולם בגין הרשעה במספר מעשי רצח, וזאת בשל הצורך ליתן ביטוי הולם לערך קדושת החיים ובשל ההכרח להרתיע מפני נטילת חיי אדם" (עניין יוסבשויילי לעיל, בפס' 6).

אנו סבורים, כי מכלול השיקולים אשר הוכרו בפסיקה כשיקולים מנחים לסוגיה שבנידון מוביל למסקנה, כי על הנאשם לרצות את מאסרי העולם שייגזרו עליו - במצטבר.

בית המשפט המחוזי בחיפה

10 יוני 2012

תפ"ח 29077-12-10 מדינת ישראל נ' סבאענה(עציר)

ראשית, העבירות בהן הורשע הנאשם הן מן החמורות אשר בספר החוקים. המדובר בשני מעשי רצח ובקטילת שני בני אדם צעירים.

גם נסיבות ביצוע העבירות מטות את הכף לחובתו של הנאשם. כאמור, הנאשם תכנן את מעשיו בקפידה, בקור רוח, הפתיע את המנוחים בדרכם למקום עבודתם ונטל חייהם באחת. כך גם עולה מן הפסיקה, לפיה בגין ביצוע מספר עבירות רצח על ידי נאשם אחד ייגזר דינו למספר עונשי מאסר לריצוי במצטבר:

"ערך חיי האדם וסלידתנו העמוקה ממעשים הפוגעים בו חייבים למצוא ביטוי מפורש ונפרד גם במסגרת גזירת העונש, הן לעניין מספר העונשים שיש לגזור על הנאשם והן לעניין הצטברותם. אף כי מעשה רצח של אדם בודד הוא כשלעצמו מעשה נפשע וחמור מאין כמותו, גזירה של אותו עונש על מי שרצח אדם אחד ועל מי שרצח רבים עלולה להתפרש כהחלשה של משמעות ערך חיי האדם, ואף עלולה לפגוע במידת ההרתעה. שכן, מה יעצור רוצח מלהרבות את קורבנותיו אם בגין הקורבנות הנוספים הוא לא יהיה צפוי לכל תוספת עונש?" (עניין פופר הנ"ל, בעמ' 302).

נוסף על האמור לעיל, יש לזקוף לחובתו של הנאשם גם את התנהלותו לאורך ההליך. הנאשם בחר להכחיש את המיוחס לו בכתב האישום ולנהל הליך הוכחות מלא, כשהמשיך לדבוק בהכחשתו לכל אורכו. לצד הכחשתו העקבית, היו גרסאותיו של הנאשם פחות עקביות, וכפי שפורט בהרחבה בהכרעת הדין, לא בחל הנאשם בשקרים על מנת לנסות ולהרחיק עצמו מן המיוחס לו. משכך, ודאי שלא הביע צער או חרטה על מעשיו, דבר הנזקף גם הוא לחובתו בעניין זה (ר' למשל יוסבשוילי פסי' 8).

יש לזכור כי הנאשם קטל חייהם של שני בני אדם, וכפי שהובע בפסיקה לא אחת, יש לתת גם לכך את הדעת במסגרת שיקולי הענישה. היטיב לבטא זאת כב' הנשיא מ' שמגר:

"גזירת עונשי מאסר חופפים על מספר מעשי רצח – אף אם מדובר בכאלה שבוצעו ברצף אחד יש בה מכללא משום מיזעור של הזווה שבגרם המוות הזדוני והמכוון של שורה של אנשים...האמונה שלנו בקדושת חיי אדם חייבת למצוא ביטוייה גם בענישה של עבריינים ובהדגשת משמעותו של כל קיפוח של חיי אדם בעינינו. מקובלת עלי, על-כן, ההשקפה, כי..לא רק שיש לגזור עונש נפרד על כל עבירה, אלא כי מעשי פגיעה נפרדים בחיי אדם צריכים גם למצוא ביטויים בעונשים המצטברים זה לזה" (ע"פ 399/89 מדינת ישראל נ' זלום, פ"ד מו(2) 187, 192 (1992)).

בית המשפט המחוזי בחיפה

10 יוני 2012

תפ"ח 29077-12-10 מדינת ישראל נ' סבאענה(עציר)

סיכומו של דבר, לאחר ששקלנו את מכלול השיקולים הרלוונטיים, אנו סבורים כי יש ליתן ביטוי לחומרה המיוחדת שבמעשי הנאשם בגזירת דינו באופן של הטלת עונשי מאסר מצטברים.

הואיל ואנו גוזרים על הנאשם שני עונשי מאסר עולם שירוצו במצטבר, לא מצאנו לנכון לגזור עונש מאסר בפועל נפרד בגין העבירה בנשק, בו ביצע הנאשם את הרצח. יחד עם זאת, אנו גוזרים עליו 24 חודשי מאסר על תנאי למשך 3 שנים לבל יעבור עבירות בנשק מסוג פשע.

לפיכך, אנו גוזרים על הנאשם שני מאסרי עולם בגין רציחתם של פארס וסאלם מוחסיין, שירוצו במצטבר זה לזה.

כמו כן אנו מחייבים את הנאשם לפצות את עיזבון כל אחד מקרבנותיו בסך של 100,000 ₪ עד לא יאוחר מ- 6 חודשים מהיום.

לצורך מניין תקופת המאסר בפועל תימנה תקופת שהייתו של הנאשם במעצר מיום 10/11/10.

זכות ערעור לבית המשפט העליון תוך 45 יום מהיום.

ניתן היום, כ' סיון תשע"ב, 10 יוני 2012, במעמד באי כח הצדדים והנאשם.

אלהרם אליקים

א. אליקים, שופט

מ. גלעד, שופט

י. אלרון, שופט

סגן נשיא, [אב"ד]

אתי עטיאס